

A NAGYHÁBORÚ UTÁNI

POLITIKAI, TÁRSADALMI

FORDULAT

Németország az I. világháború után

1918 augusztusában még javában folytak a harcok a francia hadszíntéren.

Paul von Hindenburg meg volt győződve arról, hogy lehetséges a szövetséges antant hatalmakkal az elfogadható béke megkötése.

Paul von Hindenburg
tábornok

és nemzeti hős,
az első világháború után
a weimari köztársaság
birodalmi elnöke.

Plakát a békekötés utáni időszakból

Eközben Németországban belpolitikai pártharcok dúltak.

Új kormány alakul (szociáldemokrata, haladás és Zentrumpártból), mely jegyzékben békeajánlatot tesz Wilson elnöknek, miszerint javasolják a fegyverszüneti tárgyalások azonnali megkezdését.

A kommunisták kísérlete a hatalom átvételére

A Spartacus-szövetség elhatározza, hogy mindenütt munkás-és katonatanácsokat alakítanak.

A kommunisták pénzzel és röpiratokkal segítik elő az összeomlást.

Karl Liebknecht

**A kommunista
hatalom átvétel
vezetői**

Rosa Luxemburg

A tömegeken a független szociáldemokraták és a Spartacus-szövetség uralkodik Liebknecht, Rosa Luxemburg és Radek vezetése alatt, akik a proletáriátus diktatúrát és a kommunisták által kormányzott államot készítik elő.

**Rosa Luxemburg lelkesítő beszédet mond
Spartacista felkelés Berlinben 1919. január 6-án.**

A demokrácia felé vezető út

A weimari köztársaság egy az első világháború után felállt német államalakulat volt, amely ebben a formában 1933-ig állt fent.

Nevét arról a Berlintől 240 kilométerre, délnyugatra fekvő városról kapta, ahol a nemzetgyűlés tagjai aláírásukkal elfogadták a versailles-i békeszerződést.

A Weimari Köztársaság elnöke Hindenburg fogadja a választásokon győztes Adolf Hitler tisztelgését

Úgy tervezték, hogy az új **köztársaság alkotmányának** elkészítésénél a hosszú ideje fennálló **demokráciák vívmányait veszik alapul.**

A nagy gazdasági világválság és az anarchia aláaknázza az állam tekintélyét.

A köztársaság véglegesen az 1933-as választáson bukott meg, amikor is az Adolf Hitler vezette Nemzetiszocialista Német Munkáspárt átvette a hatalmat, létrehozva a Harmadik Birodalmat.

Adolf Hitler első kísérlete a hatalom megszerzésére

A Weimari Köztársaság idején **Adolf Hitler a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt (NSDAP) vezére lett.** 1923 tavaszán, a kommunista felkelés hírére elkezdte a náci párt átszervezését.

A müncheni sörpucss vezetői 1923 - ban

**Adolf Hitler
(1889 – 1945)**
német kancellár
1933-tól
és *Führer* (vezér)

Ez év novemberében kirobbantotta a sörpucss néven elhíresült felkelést, de a Weimari Köztársaság hadserege levette a katonáit, ő pedig börtönbe került.

Oroszország – *Szovjetunió* a háború befejezése után

1917. november 7-én (a Julián-naptár szerint *október 25-én*) a Finnországból titokban visszatért **Lenin** vezetésével lázadás tört ki Szentpétervárott.

**Lenin beszél a
bolsevikokhoz
1917-ben**

**A „fehérek” a cári rendszer híveinek
bevonulása egy orosz városba**

**Az új kormány első intézkedésként
államosította a bankokat és a földet.**
1918 januárjában bevezették a Gergely-
napárt.

Márciusban **aláírták a breszt-litovszki
békét**, így Oroszország már nem volt harcoló
fél az I. világháborúban.

**A forradalom győzelme után polgárháború
és külföldi katonai intervenció kezdődött.**

A Szovjetunió megalakulása – Sztálin hatalomra kerülése

1922 decemberében a X. Összoroszországi Szovjetkongresszuson **megalakult a Szovjetunió.**

1923-ban ratifikálták a SZU új alkotmányát, amely meghatározta az Szovjetunió közös ügyeit (honvédelem, külpolitika, gazdasági tervezés).

A legfelsőbb szerv a Népbiztosok Tanácsa.

**A Szovjetunió létrejöttével
a XX. század elején a kommunista
eszmék a Föld ¼ részén teret hódított**

A világtörténelem legnagyobb jelentőségű és legnegatívabb megítélésű vezetői közé tartozik.

A Lenin által létrehozott kommunista diktatúra Lenin halála utáni kollektív vezetőségének egyik meghatározó tagja, majd a diktatúra egyszemélyi vezetője lett.

A „sztálinizmus” rendszerét jól érzékeltető plakát

**Joszip Visszarionovics
Sztálin
(1878 –1953)**

Uralma alatt folytatódott valamennyi ellenzéki mozgalom működésének tiltása a Szovjetunióban az ellenzék tagjainak üldözése, sokak kivégzése. Erőteljes személyi kultuszt alakított ki: arcképét minden középületben elhelyezték, városokat neveztek el róla, szobrokat állítottak neki, tapsolni kellett, amikor kimondták a nevét.

Tanácsköztársaság – kommunizmus győzelme hazánkban

1919. március 21-én az antant-hatalmak által küldött ultimátum hatására – amely a román közigazgatás kiterjesztését írta elő a Tisza vonaláig – lemondott az addigi polgári demokratikus koalíciós kormány.

A gyengülő **szociáldemokraták** pedig **bevonták** az addigra a munkások körében megerősödött **Kommunisták Magyarországi Pártját** a **hatalomba**: a két párt egyesült és **kikiáltották a Tanácsköztársaságot**, létrejött a **proletárdiktatúra**.

Kun Béla a KMP vezetője beszédet mond 1919-ben

Orosz mintára munkástanács-igazgatást vezettek be az üzemekben, köztulajdonba vették a lakóházakat, szállodákat, oktatási intézményeket, üzleteket, végül pedig a földbirtokok szocializálásáról jelent meg rendelet.

**A kommunista diktatúra kikiáltása
1919. március 21-én**

**A Tanácsköztársaság védelmére
felszólító plakát**

A Tanácsköztársaság folyamatos külső nyomás alatt állt, egységét csak erős hadsereggel tudta fenntartani. Munkásságnak demagóg ígéreteket adtak ezzel próbálták megtartani a hangulatukat, hogy tovább dolgozzanak.

Stromfeld Aurél
a Vörös Hadsereg
vezérkari főnöke

**A hadsereg parancsnoksága
az északi hadjáratban**

A védtelenül maradt ország, a több irányból szorongató túlerővel szemben végül július 31-én összeomlott.

Magyarország egész területét megszállták a világháborút megnyerő antant-országok csapatai.

A Vörös Hadsereget a tisztikar is támogatta, és a sokat tapasztalt Stromfeld Aurél irányította.
Az északi hadjárat sikerei után **francia miniszterelnök politikai nyomására Kun Béla a Vörös Hadsereget visszarendelte az elfoglalt területekről,** ez demoralizálta a katonákat, akik közül sokan haza indultak.
Stromfeld Aurél is lemondott posztjáról.

Megszálló román csapatok Budapesten

Mussolini fasiszta Olaszországa

Mussolini hatalomra jutása:

Mussolini 1922-ben érkezettnek látta az időt a fasiszta forradalomra.

Októberben Nápolyba rendelte csapatait, s 50 ezres serege felett meghirdette a „marcia su Roma”, azaz a menetelés Rómába jelszavát.

Ennek értelmében be kellett vonulniuk a fővárosba, hogy kikényszerítsék Mussolini kinevezését.

Mussolini fekete ingesei élén bevonul Rómába

Benito Amilcare Andrea Mussolini
(1883 – 1945)

olasz fasiszta politikus,
Olaszország diktátori hatalmú
miniszterelnöke

A király 1922. október 30-án kinevezte Mussolinit miniszterelnökké.

A fasiszta vezér – a **Duce** – koalíciós kormányt alakított, parlamenti bemutatkozó beszédében kormányra jutását a fasiszta forradalom győzelmeként értékelte.

A Duce szeretett nagy tömeg előtt szerepelni

A fasiszta állam megteremtése:
Mussolini a fasiszta állam legfőbb szerveként létrehozta a Fasiszta Nagytanácsot.

Visszaszorította a kommunistákat, ugyanakkor megfékezte saját szélsőségeit is.

Ateista meggyőződése ellenére támogatta a katolikus egyházat, hiszen annak nagy politikai hatalma volt.

A katolikus vallást egyedüli államvallássá nyilvánította.

Fasizmust népszerűsítő plakát